

If Einstein's Wrong, Problems Disappear

Part 8 of *The Devil Debates an Angel*,
A Book of Wisdom written by
His Holiness the First Panchen Lama,
Four Centuries Ago

༄༅།།གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་ཕྱག་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་མེད་པའི་དོ་བོ་དོས་འཛིན་ལས་བརྒྱམས་པའི་ཤེས་རབ་
དང་བདག་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་གཤགས་འདེབས།།

This is an argument which occurred one time between Wisdom and her opponent, whose name was The Tendency to Think that Things are Real. It all started when Wisdom was identifying what the word “Mahamudra” meant, at three different stages in a person’s life: in the way things normally are for them; in the way they are as this person practices the spiritual path; and as they are when the person reaches the fruit of their practice.

།སྐྱེ་མ་ལྷག་པའི་ལྷ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

I bow down to my Lama, Angel of Angels.

* * * * *

།ང་མིད་བསྐྱོམ་ན་ང་ལ་གནོད།
།ང་དང་ང་མིད་དངོས་འགལ་ཉི།
།ང་མིད་བསྐྱོམ་པ་མ་བྱུང་ཕྱིན།

།ང་དང་འཛིན་སྣང་ས་མི་འགལ་བས།

།ང་ལ་གཞིན་པར་ག་ལ་འགྱུར།

113

If one were to find in a meditation
That I was something that didn't exist,
Then that would damage me, because
I can't not be here and be here too.

But until such time as a person reaches
A meditation where they conclude
That I'm not here, then their view of things
And mine are not in contradiction,
And they could never hurt me at all.

།ལ་ལས་ནམ་མཁའ་སྣོད་པ་ལ།

།མཐའ་དབུས་མེད་པར་བསམས་ནས་ནི།

།དེ་དང་སེམས་ཉིད་བསྐྱེས་ནས་བསྐྱེམ།

།ནམ་མཁའ་ལྟ་བུའི་ལྟ་བ་དང་།

།མཉམ་གཞག་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུར་འདོད།

114

Some other people reflect upon how
There are no edges or middle
To the emptiness of space;
And then they meditate on this,
Mixed with the mind itself.

And they think this is the view
Where things are just like space;
They think that this is the meditation
Where things are just like space.

ཀླུ་མཁའ་མཐའ་དབུས་མེད་པ་དེར།
འཛིན་པ་ང་དང་ཅི་ཕྱིར་འགལ།
སེམས་ལ་མཐའ་དབུས་མེད་པ་དེ།
གཟུགས་སུ་མེད་པས་མཐའ་མ་མཐོང་།

115

I can't imagine why anyone
Would think that thinking that space
Has no edges and no middle
Would somehow be incompatible
With my continued presence.

As far as the fact that the mind
Has no edges and no middle,
The reason we see no edges there
Is simply because the mind
Is not a physical thing!

ང་ནི་སེམས་ཀྱི་སྤྲང་དུ་འགྲིང་།
ང་ལ་རིག་པར་མ་གྱུར་ན།
ང་ཡི་གཉེན་པོར་འགྱུར་བ་འབྲུལ།

116

And so I continue
My delightful dance,
Here within the mind.

If you think that something can stop me
When it cannot even touch me,
Then quite mistaken you are.

ལ་ལ་རྣམ་ཏོག་སྐྱེས་པའི་དུས།

འདྲན་པས་སློབ་པར་བྱས་ནས་སུ།

དེ་ཡི་ངོ་ལ་ཅེར་བལྟས་ཏེ།

117

Some people believe in yet another version
Of what it means to meditate
Upon the way things really are.

They say that when a thought pops up
You should simply focus upon it:
Watch as it makes its arrival,
Stare at how it looks.

དེ་ཉིད་རང་ཡལ་ལ་སོང་བ།

དེ་ཉིད་ཚོས་སྐྱུར་ངོ་སྤྲད་ནས།

རྣམ་ཏོག་མང་བ་ཙམ་གྱིས་ནི།

ཚོས་སྐྱུ་མང་བ་ཡིན་པས་ན།

རྣམ་ཏོག་དགག་པ་མི་དགོས་ཤིང་།

དེ་ཉིད་ཚོས་སྐྱུར་འབྱེད་རོ་ཟེར།

གནས་ལུགས་བསྐྱེད་པར་འདོད་པ་ཡོད།

118

And when this thought then slips away,
All of its own accord,
Understand that this is nothing less
Than a Buddha's body of reality.

If Einstein's Wrong, Problems Disappear
Part 8 of *The Devil Debates an Angel*

The more random thoughts you have then,
The more reality bodies you have—
So why make effort to try to stop
Random thoughts in your meditation!

This they claim is the practice
Of transforming things into
The body of reality.

ཀླུ་ཉལ་གཟུགས་སུ་མ་མཐོང་དང་།
སེམས་ནི་གཟུགས་སུ་མ་མཐོང་བ།
འདྲ་དང་འཛིན་སྒྲུངས་མི་འགལ་བས།
གནས་ལུགས་བསྐྱེམ་པར་མི་འགྱུར་ན།
ཚོས་སྐྱུ་མཐོང་བ་སྐྱོས་ཅི་དགོས།
འདྲ་ཉིད་འབྱུང་པ་གད་མེའི་གནས།

119

Seeing that your random thoughts
Are not a physical thing,
Understanding that our mind
Is not a physical thing,
Is not a point of view that stands
In any way opposed
To the way that I consider things.

To claim then that you could use this
To drive me from the mind
Is nothing but a joke,
Much less saying that it's a way
To see the reality body.

ལེ་ལས་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི།
དཔྱད་པ་དག་པར་བྱས་པ་ཡིས།
བཅའ་བས་མ་རྟོག་པ་དེ་བསྐྱོམ།
དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཚོས་བསྐྱོམས་པས་ན།
བསྐྱབ་བྱ་ང་མེད་བསྐྱོམ་པ་མིན།
ང་དང་འཛོལ་སྒྲུངས་འགལ་མི་འགྱུར།
དེ་ཡང་ང་མེད་བསྐྱོམ་པ་མིན།

120

Some do a perfect analysis
On the fact that things
Are neither one nor many;
They use it to seek a thing
And find that it's not there —
Then meditate on that.

But this is just a meditation
Upon the major premise,
And not upon the proposal
That there is no I that exists.

It does not contradict
The way in which I see things,
And it isn't a meditation
On why there is no me.

ལེ་ལས་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱིས།
དཔྱད་པས་མ་རྟོག་པ་ཡི་དུས།
མིང་བཏགས་ཅམ་ལ་རྟོག་པ་ཡིས།

།ང་ནི་མི་འདུག་སྐྱེས་བསམས་ནས།
།བསྐྱོམ་པ་དེ་ཡང་མ་ཡིན་དགག།
།བསྐྱོམ་གྱི་མིང་དགག་མ་ཡིན་ཅིང་།
།ང་དང་འཛིན་སྐྱངས་དངོས་མི་འགལ།

121

Some do an analysis
On the fact that things
Are neither one nor many,
And again find nothing's there.

But what they think
To themselves then
Is that there is no I,
Because it is nothing more
Than something labeled with a name;
And then they meditate on that.

This though is a meditation
On what a thing is not;
It is not a meditation
Upon its very absence—
And it's not therefore a thing
Which directly contradicts
The way that I see things.

།འཛིན་སྐྱངས་དངོས་འགལ་མ་ལྷགས་ན།
།ང་ནི་འབྲུད་པར་ག་ལ་རྣམ།
།ང་ལ་གནོད་པར་མ་གྱུར་ན།
།ཤེས་རབ་བསྐྱོམ་པར་ག་ལ་འགྱུར།

122

If Einstein's Wrong, Problems Disappear
Part 8 of *The Devil Debates an Angel*

How on earth can you imagine
That you could expel me from this mind
Unless you found a viewpoint
Which stands in direct opposition
To the way that I see things?

How could you ever meditate
Upon wisdom so long as you
Had yet to inflict any damage on me?

ལ་ལ་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱིས།
དཔྱད་ནས་མ་སྟོད་པ་ཡི་ཚོ།
ང་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་བསྟོམ་ཞེས།
དེ་ལ་ཞུགས་པ་བཞིན་དུ་བསྟོམ།

123
Some again do an analysis
On the fact that things
Are neither one nor many,
And find that nothing's there.

They say that then they're meditating
On the fact that the me
Is simply gone;
But even in that moment,
They are living in this me.

དེ་ནི་སྟོང་ཉིད་རྒྱང་ཆད་ཚུལ།
ཁོ་རང་རང་བཞིན་སྟོང་པར་ནི།
སོང་བའི་དོན་དུ་མ་གོ་བར།
མ་དུན་ནས་སྟོང་པ་ཉིད་ཞུགས་གྱང་།

།སྒོང་པར་སོང་ཚུལ་མ་གོ་བས།
།ང་ཡི་གཉེན་པོ་ཤེས་རབ་དེ།
།དེ་ག་རང་དུ་གར་སོང་མེད།
།གཉེན་པོ་མེད་ན་ཅི་སྲིར་གཞོད།
།ང་ནི་སྒྲོད་པ་ལས་འོས་ཅི།

124

People like this are wandering
Further and further from emptiness;
They fail to grasp that emptiness
Is the fact that they themselves
Have no nature of their own.

Emptiness is standing there
Right in front of their eyes,
But they can't comprehend
Why it is it's empty;
And in that very moment
The wisdom which could serve
As my antidote slips from sight.

If the antidote is missing,
How could I ever be hurt?
The only choice I'd have then
Would be to remain right here!

།ལ་ལ་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི།
།དམུད་པས་ཤིན་ཏུ་དག་པའི་ཚོ།
།དམུད་པ་སྒྲོན་དུ་སོང་བས་ཟེར།
།སྒྲོམ་གར་དམིགས་གཏད་མེད་དོ་ཟེར།

ཡིད་ལ་ཅི་ཡང་མི་བསམ་པར།
མཉམ་པར་བཞག་པའི་གནས་སུ་འདོད།

125
Some others do a much more careful
Analysis of the fact that things
Are neither one nor many.

First you analyze, they say,
And then you meditate, they say,
In a way where you simply suspend
Your mind from any opinion of things:

Focus your thoughts on nothing at all;
And then, they claim,
You have reached some deep meditation.

ཡིད་ལ་བྱེད་རྒྱ་མེད་པ་དེ།
ང་དང་འཇིན་སྐྱབས་འགལ་བ་མཚར།
ང་མེད་བསྐྱེམ་པར་མ་གྲང་ན།
ཟབ་དོན་མིང་ནི་ཅིར་བཏགས་ཀྱང་།
ང་ལ་གནོད་པའི་ཕྱོགས་ནའང་མེད།
ཤེས་རབ་བསྐྱེམ་པ་གང་མའི་གནས།

126
What a strange idea it is
To think that if you managed
To think of nothing at all,
It could somehow contradict the way
That I conceive of things.

If a meditation can't be considered

If Einstein's Wrong, Problems Disappear
Part 8 of *The Devil Debates an Angel*

The kind where you discover
That there's no I at all,
Then sure then you can give it
Some deep and fancy name,
But the fact's that it doesn't even
Approach a view that could hurt me;

This thing that you believe
To be a meditation on wisdom
Is nothing more than a joke!

ལ་ལ་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི།
དབྱུང་པས་མ་རྟོག་དེ་ཡི་ཕྱིར།
ང་ནི་བདེན་པར་མེད་པ་ཡི།
རིགས་ཤེས་རྗེས་དཔག་དེ་ཡི་ནི།
རྒྱན་ལ་ཅི་ཐུབ་མཉམ་པར་འཇོག།

127
Still others do an analysis
Of the fact that things
Are neither one nor many,
And manage to come up
With nothing at all.

They thus conclude that the I
Is nothing that is real,
And then they stay in meditation
As long as they possibly can
On the flow of the logical
State of mind
They used to make this conclusion.

དེ་ལ་གནས་ལུགས་བསྐྱོམ་པ་ཟེར།

ཤེས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པར་གྲགས།
ཀུན་རྫོབ་བསྐྱོམ་ལ་གནས་ལུགས་འདོད།
ཉེ་ཉེ་ཤེས་རབ་ཡ་མཚན་ལ།
འདྲི་བསྐྱོམ་པ་ང་ཡི་གྲོགས།

128
And this, they claim,
Is what it is
To do a meditation
On the way things really are.

Now everybody knows
That the mind is something that belongs
To the deceptive side of reality;
So what they're really saying
Is that meditating on the deceptive side
Is meditating on the absolute side.

Ho ho! It's a weird sort of wisdom
When you're meditating on me,
And making me your best friend!

ལ་ལས་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱིས།
དཔུང་པའི་རྟགས་ལས་ང་ཉིད་ནི།
བདེན་པར་མེད་པར་ངེས་པ་ཡི།
ངེས་ཤེས་དེ་ཡི་རྒྱན་ལ་ནི།
མཉམ་པར་བཞག་པའི་གནས་ལུགས་འདོད།

129
Others do an analysis
Of the fact that things

If Einstein's Wrong, Problems Disappear
Part 8 of *The Devil Debates an Angel*

Are neither one nor many,
And based on this reasoning
Come to an understanding
That the I is nothing real.

They believe that staying in meditation
On the flow of these kinds of thoughts
Is a meditation upon
The way things really are.

།དེ་ཡང་གོང་དང་ཁྱད་མེད་ཅིང་།
།འཛིན་སྐྱེས་འགལ་བ་ཅན་ཅང་ཆེ།
།ང་རང་བསྐྱོམ་ལས་མ་འདས་མོད།
།ཤེས་རབ་བསྐྱོམ་པར་ག་ལ་འགྱུར།

130
But there isn't any difference
Between this and the position
We just described above;
And it really is absurd
To say that it contradicts
The way that I see things.

In fact it's really nothing else
Than a meditation on me;
How on earth could you ever call it
A meditation on wisdom?

།ལ་ལས་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱིས།
།དཔྱད་པའི་རྟགས་ལས་ང་ཉིད་ནི།
།བདེན་པར་མེད་པར་ངེས་པའི་ཆོ།

།ལོ་རང་མེད་པར་དག་པ་དེ།
།མ་ཤེས་བསྐྱེལ་རྒྱུ་ལྟོང་ཉིད་དེ།
།ཟུར་དུ་བཙལ་ནས་སྐྱེལ་པར་བྱེད།

131

Now others do an analysis
Of the fact that things
Are neither one nor many,
And based on this reasoning
Perceive that the I
Is nothing that is real.

They fail to understand
The simple absence of things
Where they themselves are gone,
And for their meditation
They seek some other emptiness
That they can focus on.

།གཅིག་ཏུ་སྟོང་ཉིད་རྒྱུ་ཆད་ཡིན།
།སྟོང་པ་བདེན་འཛིན་སྐྱོ་ཡོད་པས།
།ང་རང་བསྐྱེལ་པར་གྱུར་པ་དང་།
།ང་དང་འཛིན་སྟངས་འགལ་བ་ཡི།
།གཉིན་པོ་ཡོད་མེད་ཁྱོད་རང་སོམས།

132

People like this are uniquely
Far from emptiness;
They possess a state of mind
Which holds emptiness itself
To be a thing that's real.
Thus their meditation is

If Einstein's Wrong, Problems Disappear
Part 8 of *The Devil Debates an Angel*

In fact meditating on me.

Now perhaps you can give it some thought
And decide whether or not this practice
Is an antidote which contradicts
The way that I see things!

།དེ་ཡི་རྒྱ་མཚན་ཅི་སྟེ་ན།
།ཁྱོད་རང་མེད་པ་མ་གོ་བར།
།སྟོང་ཉིད་ཟུར་དུ་བཅའ་བས་སོ།
།ཁ་པོ་སྲུ་ནི་ཆེ་ཡང་རུང་།
།དོན་ལ་ང་མེད་བསྐྱེམ་པ་ཉུང་།

133

The reason why this is the case
Is that they fail to understand,
And are seeking some kind of emptiness
Which exists in some other place
Than the fact that they don't exist.

There may be lots of people around
Talking all kinds of big talk,
But the fact is that they are very few
Who know how to meditate
On the fact that the I's not there.

།ལ་ལས་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱིས།
།དཔུང་པའི་རྟགས་ལས་ང་ཉིད་ནི།
།བདེན་བར་མེད་པར་ངས་པ་ཡི།
།ངས་ཤེས་དེ་ཡི་འཛིན་སྣངས་ཀྱི།

རྒྱུན་ལ་ཅི་ཐུབ་མཉམ་པར་འཇོག།
དེ་ལ་གནས་ལུགས་བསྐྱོམ་པར་འདོད།

134
And there are others
Who do an analysis
On the fact that things
Are neither one nor many,
And based on this reasoning
Come to an understanding
That the I is nothing real.

Then they meditate
For as long as they possibly can
On the flow of how these thoughts
Consider things to be.
This they claim is to meditate
On the way things really are.

ལགཞན་དེ་དག་ལས་ཅུང་ལེགས་ཤིང་།
ང་ལ་འང་ཅུང་ཟད་གཞོད་མོད་ཀྱང་།
རྫོགས་པར་གཞོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

135
These folks are a little bit better
Than all those other ones.
They do, I admit, manage to inflict
Some little damage on me,
But how in the world could they ever
Smash me totally?

དེ་ཡི་རྒྱ་མཚན་ཅི་སྟེན།

།ལུང་པོ་ཚོགས་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས།
།ངོ་སྤྲོམ་པའི་སློ་སྤྱོད་ཞིང་།
།ངོ་སྤྲོམ་པའི་སློ་དེས་ནི།
།དམིགས་པ་ང་ལ་དམིགས་ནས་ནི།
།རྣམ་པ་བདེན་པར་གྲུབ་པར་འཇིན།

136

And why is that the case?
The state of mind that thinks
“That’s me” comes up in us
Based on nothing more
Than the collection of our parts.
And when it looks at this “me,”
It believes it exists in truth.

།དེ་ལྟར་བདེན་པ་བདེན་འཇིན་ཡིན།
།དེ་ལྟར་ཞེན་པ་བདེན་ཞེན་ཡིན།
།དེ་ལྟར་སྤྲང་བ་བདེན་སྤྲང་ཡིན།
།སྤྲི་མ་ས་བཅུ་བར་དུ་འབྲང་།
།ཤེས་སྤྱི་བ་ཟེར་བའི་མིང་ཡང་བཏགས།

137

This kind of real
Is to believe things are real
This kind of grasping
Is to grasp things as real
This way of appearing
Is to appear as though real—

And it follows us all the way on up

If Einstein's Wrong, Problems Disappear
Part 8 of *The Devil Debates an Angel*

To the tenth bodhisattva level.
It goes as well by the name
Of "an obstacle to omniscience."